„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«
За Угарску: Србију Црну Гору
друге стране земље
на годину К 34·— 46·— дин.
на по године К 17·— 23·— „
на четврт „ К 8·50 11·50 „

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 75. У Новом Саду, у суботу 16. (29.) априла 1911. Година XXVII.

Значајан отказ.

Посета *краља Петра* у будимској краљевској палати отказана је од стране владара суседне велике монархије. Тај отказ сасвим је оправдано мотивисан и не би се могло у њему тражити каквих политичких узрока, већ би се морали примити сасвим наравни узроци томе отказу, да тај отказ није учињен баш у времену и под околностима, у којима се читав Балкан налази у неком *врењу*, па да у побуни Арбанаса лежи извесна клица опасности за мир на читавом Балкану.

Отказ примања краља Петра у будимској краљевској палати, сасвим је наравно оправдан од стране нашега узвишеног владара. Чињеница је, у коју нико не може сумњати, да је наш седи владар већ од извесна времена амо услед некога назеба на себе навукао све појаве катаралнога стања, са извесном промуклином. У *осамдесет првој години живота* и најнезнатнија болест може да има опасних последица. Ту је онда меродавна лекарева реч, којој се и најмоћнији владар мора покорити.

Наш узвишени владар долази истина у Будимпешту, али не ће становати у својој угарској престоници, не ће му бити боравак у краљевској палати у Будиму, већ у краљевском летниковцу *Геделеу*, где је чистији ваздух, где нема прашине и где су у опште погодније атмосферне прилике за катарално стање нашега краља.

Тиме би у потпуној мери био оправдан отказ посете краљу Петру у престоници Угарске.

Но у Београду дају сасвим друго објашњење отказу посете краља Петра. Онде држе, да је отказ следовао услед уличне раздражености духова у Србији против суседне монархије. У Београду сматраху посету краља Петра у Будимпешти као недостојну и срамну *захвалу* за анексију Босне и Херцеговине. Зато у Београду хтедоше свима средствима да предупреде посету краља Петра у Будимпешти. С тога да су из Беча помогли краљу Петру, да изађе из неприлике.

Међутим све прилике, које су претходиле и с којима је била скопчана намерена посета краља Петра у Будимпешти, такове су природе, да отказ посете краљу Петру, има заиста *политички значај* те у велико *компромитују Србију*.

Зна се, да крвава катастрофа од 29. маја 1903. нигде није такав ужасно неповољан утисак учинила, као баш у Бечу, и то баш у најмеродавнијим дворским круговима. Ни у Енглеској, која је услед те катастрофе најдуже одржала прекинуте дипломатске везе са Србијом, није утисак био тако страшан, као у Бечу. Забадава је краљ Петар указивао на пријатељске везе суседне велике монархије са његовим покојним оцем кнезом Александром Карађорђевићем; забадава је указивао на особиту наклоност данашњега нашега владара према његову покојном оцу: у Бечу нису хтели ни да чују за обнову пријатељских веза са краљем Петром.

Краљ Петар био је за пуних *седам* година *бојкотован* од свију европских дворова. Био је некако интерниран у Србији. То је морало бити за *српску државу* врло осетна, врло тужна појава. Тек кад се *руски* двор одлучио, да прими посету краља Петра, могао је исти поћи у Петроград. Био је пробијен лед, престао је бојкот, па је и италијански краљ Виктор Емануел III. без запреке примио у својој престоници Риму посету свога *пашенога*, краља Петра.

Услед тога се могло помишљати у Београду на посету краља Петра бечком ћесару. Преговори у погледу те посете имали су успеха. У Бечу су бацили копрену заборава на катастрофу од 29. маја 1903. и на све оно, што је било у одношају Србије према суседној монархији.

Посета је била утврђена и већ дан путовању краља Петра одређен и то за Будимпешту, пошто би у то доба цар-краљ боравио у својој угарској престоници.

Та утврђена посета краља Петра у Будимпешти учинила је рђав утисак у Београду, а тај утисак је био још погоршан тиме, што су мађарске новине о тој посети краља Петра писале уз велико *омаловажавање* Србије.

Да утврђена посета краља Петра у Будимпешти није могла учинити повољан утисак у Београду, лако се разјашњава доскорашњим одношајем међу Србијом и Аустро-Угарском. Ваља се сетити царинскога рата са Србијом, анексионе кризе, „велеиздајничке парнице“ у Загребу, Фридјунгова процеса у Бечу, па покора у Васићевој парници у Београду, ваља се сетити свега онога, у чему се бечка дипломатија, у чему се *тумбе*-политика грофа Ерентала душмански понашала према Србији.

Што су мађарске новине поводом намишљене посете краља Петра у Будимпешти са омаловажењем Србије писали, то је ваљда она „захвала“ Београђанима за онај одушевљени дочек мађарских новинара и књижевника у Београду године 1906., кад су чак и београдски амали били тако одушевљени за Мађаре, да нису ни напојнице хтели примати. Па је ваљда то омаловажавање Србије захвала и београдским трговцима, који су били дошли у Будимпешту, да се спријатеље са мађарским трговцима, па је Гига *Гершић* држао познати одушевљени говор у славу Мађара.

Хе! Па има и *сатире* у свету, а било је такве сатире, кад су Београђани похитали у Оршаву, да буду присутни при преносу моштију Фрање *Ракоција II.*, а није било ни живе душе, да их у Оршави дочека. Па зашто да не буде од стране мађарскога новинарства и овом приликом *сатире*, кад се краљ Петар приправљао да пође у Будимпешту.

Међутим ми не држимо за оправдане оне демонстрације у Београду против посете краља Петра нашем владару. Мала Србија има увек интереса, да буде у добрим суседним односима са нашом великом монархијом. Не замерамо само те уличке демонстрације, него у великој мери замерамо читаво понашање *Пашићева* кабинета у ствари посете краља Петра нашем владару. Не иде то, подстрекавати јавно мишљење против суседне монархије а овамо жељно ићи за тим, да краљ Петар буде примљен од суседнога моћнога владара, па кад се жељена сврха постигла, опет се *женирати*, што се та сврха постигла. Ми смо свагда осуђивали Пашићеву *хипокризију*, притворност па је и сада осуђујемо.

Ако јавно мишљење у Србији има узрока, да се потужи на *тумбе*-политику грофа Ерентала против Србије, то се не даје затајити, да је и српска дипломатија чинила велике погрешке, праве *гиксере* у односу према суседној монархији. А један од тих великих гиксера јесте и читав однос према аустријском посланику грофу Форгачу, јер је то могло само окуражити грофа Ерентала у његовој тумбе-политици према Србији.

Не иде то, да Никола Пашић, кад је видео, да је јавно мишљење у Србији против посете краља Петра у Будимпешти, да би остао *леп* и *популаран*, у последњем часу *не ће* да прати краља Петра. Боји се за своју популарност па упућује Милована Ђ. *Миловановића*, министра спољашњих послова, да је довољно, да он путује са краљем Петром. То је од прилике оно: „Hans, geh' du voran, du hast grössere Stiefel an!“ Хајде, Миловане, у Будимпешту, ти си боље обувен!

Отказ посете краљу Петру мора у данашњим приликама на Балкану имати свога политичкога значаја. Данас је Балкан у врењу. Према *арбанаској* побуни не зна се, шта носи дан а шта носи ноћ.

Добри односи међу Србијом и Аустро-Угарском, који су требали бити утврђени посетом краља Петра бечком ћесару, без сваке сумње упливисали би на читав положај на Балкану.

Ми не знамо, да ли изостанак посете краља Петра у Будимпешти служи у корист или на штету Србије, а не знамо, да ли није та посета само одложена. Према могућим догађајима на Балкану не може се знати, какав ће се одношај створити међу Србијом и нашом монархијом.

Али то знамо ми Срби и Хрвати овде, да добар однос међу Србијом и нашом монархијом може служити само у нашу корист.

Ми Србији желимо сваку срећу, па смо и уверени, да будућност Српства на Балкану зависи од моћнијих фактора, него што је и Аустро-Угарска. Али на сваки начин то је чињеница, да смо ми Срби овде због односа наше монархије према Балкану изложени свакојаким сумњичењима, а као што је »велеиздајничка« парница у Загребу доказала, и гоњењима. Зато добри односи наше монархије према Српству на Балкану иду увек у корист нас Срба овде.

С тога смо се у велико радовали, кад је приликом јубилеја на Цетињу наш узвишени владар на *онако одличан* начин честитао краљу Николи I. А желели бисмо били, да је и други српски краљ, краљ Петар дошао у прилику, да га наш узвишени владар одликује.

П—Д.

Турско разметање.

— „Оштра опомена“ турска Црној Гори. —

Беспримерна је дрскост младотурских ефендија! Својом лудом политиком са претапањем свих народа у Турској у »отомане«, изазвали су на силан устанак и арапска племена у Јемену, и Арбанасе. И место да признају своје погрешке па да се окану ћораве политике, они *криве друге*, као да подстичу устанак! У Јемену им је Арапе побунила Енглеска, а у Арбанији је Арбанасе побунила — Црна Гора. Но док младотурски Керабани против Енглеске не сму ни да писну, дотле се над Црном Гором сваки час растресају и ову малену, али јуначку српску земљу, из које су турске орде много пута отишле с крвавим перчином, сваки час клеветају, као да она потпирује и потпомаже арбанаски устанак.

Те *клевете* и *лажи* је сада Турска у најзваничнијем облику поновила и пред лицем целога турскога парламента.

Турски министар иностраних дела *Рифат* паша је 13. (26.) о. м. за време прорачунске расправе у заступничкој кући турског парламента говорио о односима Турске према страним државама. Том приликом је тај турски паша, што носи монокл, врло дрско, *са правом турском безочношћу говорио о Црној Гори*. Побуњени Малисори — рече Рифат паша — добијају потпоре од Црногораца; тај положај се више не може трпити, па ако и даље потраје, *Порта ће Црну Гору позвати на одговорност*.

Као што је познато, Црна Гора је, услед клевета и лажи од стране Турске а и са других страна, неколико пута свечано и одлучно изјавила, да она строго чува границу, бегунце обезоружава и шиље у унутрашњост земље и да у сваком погледу најстрожије чува неутралност. **Све то је Црна Гора најсавесније испуњавала.** Шта више, Црна Гора је, прожета осећајима човечности, ишла и даље. Кад су Арбанаси почели прашити аскерске и низамске димлије, ови „јуначки“ турски војници су стругнули у Црну Гору. И Црна Гора је те кукавице, *турске војнике*, човечно примила и *заштитила од арнаутског ножа*. Црна Гора је из човекољубља примила у подгоричку болницу *рањене турске војнике*, где их је особље црногорског друштва Црвеног Крста по заповести узвишене и племените краљице Милене неговало и видало као рођену браћу. Кад су победоносни Арбанаси сасвим скучили турску посаду у Тузима и кад је ова сасвим била одсечена од Скадра, онда је заповедник те тако сабијене турске посаде замолио црногорског пуномоћног комисара, генерала Јанка Вукотића, да дозволи турском гарнизону, да

купи хране у Подгорици. И Црна Гора је то дозволила.

Кад сада турски министар иностраних дела говори о некој потпори од стране Црне Горе, јако је *обишао истину*, кад је ту потпору видео указану Арбанасима. Ако се у опште може говорити о том, да се Црна Гора није строго држала неутралности, онда је она то учинила **у корист Турској**, а не Арбанасима. То промућурни Рифат паша није могао да види кроза свој монокл, кад је на онако прави турски начин оклеветао Црну Гору у турском парламенту.

Догађаји, који се у најновије време одигравају у Турској, ни најмање не дају права Рифат-паши, да са толиком надувеношћу телали, како ће „Порта повући Црну Гору на одговорност". За такав корак Црна Гора није дала повода „блистателној" Порти; али ако би ова ипак учинила тај неразмишљени корак, она ће на Цетињу свакако наићи на мушки одговор, тако, да ће туркофиле проћи воља, да пишу, како је Турска дала „оштру опомену" Црној Гори, и како „Турска поступа са највећим поуздањем." Турски је образ од искони дебео као кожа на носорогу. За такав образ треба јак шамар, па да му се газда тргне и учовеча.

НОВИ САД, 15. априла 1911.

— **Изостанак будимпештанског пута краља Петра и беснило будимпештанске штампе против Србије.** Док бечка штампа сасвим мирно и објективно расправља о изостанку посете српског краља *Петра I.* у Будимпешти, дотле је чивутску штампу у престоници Угарске обузело право беснило. Из *Бечa* су поручили у Београд, да је Њ. В. цар и краљ назебао и да је промукао, и да *за сада* не може примити српског краља Петра. Од куда онда долази будимпештанска штампа, да најгаднијим клеветама обасипа краља Петра и Србију? Најдрскије пише и опет лист грофа Стевана Тисе, »Аз Ујшаг«. Поред дрскости има тај лист у свом јучерашњем уводном чланку: „Краљ Петар не ће доћи" и пуна кола *глупости*. На пр. она, да би тек будимпештански пријем отворио краљу Петру врата осталих дворова!! Наравно, надувеним празноглавићима око Тисина листа није ништа царски руски и краљевски италијански двор — да о турском ни не говоримо —, које је дворове краљ Петар већ посетио. »Аз Ујшаг« је чак и видовит. Он из тога, што краљ Петар не ће доћи у Будимпешту, већ види — „пропаст" Србије!! —

Из *Београда* јављају 14. (27.) ов. мес.:

Данас је издато ово владино саопштење:

„Аустро-угарски отправник послова барон *Хајмерле* саопштио је министру иностраних дела, да Његово Величанство цар и краљ Аустро-Угарске на основу лекарских савета мора променити свој распоред у погледу боравка у својој угарској престоници, како би по могућству боравак у Будимпешти самој могао избегавати те што је могуће више боравити на свежем ваздуху у Геделе-у. Због тога је Његово ц. и кр. Величанство приморано, да посету краља Србије, која беше уговорена за 7. мај и која Његову Величанству цару и краљу с обзиром на интерес обе државе *беше врло добро дошла*, **одгоди**, у нади, да ће ова посета моћи бити учињена још течајем ове јесени.

Примајући ово саопштење, министар иностраних дела др. *Миловановић* је како у име Његова Величанства краља Петра, тако и у име српске владе изразио *живо жаљење* како због одгоде посете краља Србије код Његова Величанства цара и краља Фрање Јосифа, од које су посете с пуним правом очекивани добри резултати у погледу међусобних односа обе државе, тако и особито због узрока, који су ову одгоду изазвали. При том је министар изјавио топлу жељу, да Његово Величанство цар и краљ Фрања Јосиф што пре потпуно оздрави."

Политички преглед.

— **Промена у српској дипломатији.** Говори се, да ће српски министар спољашњих послова др. Милован Ђ. *Миловановић* још у току ове године напустити своје место. Од дужег времена амо тежи Миловановић за тим, да постане српски посланик у Берлину. Говори се, да ће се то извести, пошто пређе посета, коју ће овог лета српски краљ Петар I. учинити аустријском цару и угарском краљу Фрањи Јосифу I. Др. Миловановић би одмах за тим био именован за српског посланика у Берлину те би на јесен приликом посете краља Петра I. цару Вилхелму II. већ фунгирао у Берлину као посланик Србије.

Одељни предстојник у српском министарству спољашњих послова *Спалајковић*, који је пре био узет у изглед за место петроградског посланика, за који ће дан бити наименован за посланика у Софији.

— **Буна у Мехику.** Стари Порфиријо *Дијас*, председник мехиканских сједињених држава, кренуће се 2. (15.) маја ове године у Европу. Ако се ова вест обистини, то онда значи, да се Дијасова оставка може сматрати као свршен чин. Тиме ће онда у Мехику настати обрт, који је у првом реду хтела да изазове америчка империјалистичка политика. Ако Дијас оде из Мехика, *Барас*, министар спољашњих послова, заузеће привремено председничку столицу.

— **Кина и Русија.** Телеграфишу из Харбина, да су по налогу главнога гувернера отклонили главара покрајине Лубинфуа за то, што је у пркос уговору узимао царину од руских трговаца.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Како је са 31. мартом 1911. год. истекла претплата свима оним нашим поштованим претплатницима, који су се претплатили на I. четврт о. г., то позивамо на нову претплату.

Држимо, да је излишно, да српском свету препоручујемо „Браник". Његово досадашње држање на пољу народне борбе наше најбоља му је препорука, јер је због тога наш лист небројено пута прогањан и у тој неустрашивој борби „Браник" је поднео силне материјалне жртве. С тога молимо досадашње своје поштоване претплатнике, да обнове претплату, пријатеље поштене српске журналистике пак молимо, да се заузму за проширење „Браника". Ми ћемо пак и даље настојати, да лист одржимо на оном новинарском ступњу, на коме је и до сада био, а не жалимо ни труда ни трошка, да га још више развијемо.

Претплата за „Браник" остаје стара:
на читаву годину . . 34 К
„ по године . . . . 17 К
„ четврт године . . 8 К 50 п.
а може се претплатити и **месечно** са 2 К 90 п. За **Србију** износи годишња претплата: 46 динара, погодишња 23 динара, а четвртгодишња 11·50 динара. За све остале **стране земље** износи претплата **45 К** у нашем новцу.

Претплата се најбоље шаље поштанском упутницом **на администрацију „Браника"**.

У Новом Саду, 5. (18.) априла 1911.

Управа и уредништво „БРАНИКА".

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 15. априла 1911.

— **Пазите на своје бирачко право!** Из седнице средишњег одбора слободне кр. вароши Новога Сада, држане 12. о. м., издата је ова објава:

„У погледу бирања посланика за земаљски сабор установљени средишњи одбор слоб. кр. вароши Новога Сада овим до општег знања ставља, да ће се састављени, односно поправљени привремени *списак бирача* за годину 1912. заједно са имеником ново узетих и изостављених бирача **од 5. до 25. маја** тек. год. (по р. к.) од 8 до 12 сахата пре подне у бележничком звању на општи углед ставити, где га свако може проучити а после подне од 2 до 5 сахати и преписати. *Против овог списка мо-*

ЛИСТАК.

ШАЉИВА ИМПРОВИЗАЦИЈА

Жарка И. Огњановића

на Беседи Добротворне Задруге Српкиња Сентомашкиња, 11. (24.) априла 1911.

(Наставак).

Међутим, судбина ми је овде одредила тежак удар. Ја сам хтео једно, а Бог је хтео друго. Или боље да кажем, ја сам хтео једно, а писмоноша друго. Од тада мрзим писмоношу већма, него ексекутора. Замислите, шта је урадио. Место да преда писмо њој, предао га је њену оцу, посластичару. Да, поштовани слушаоци, прочитао га је он, несретник један, и почео је, да ми меси колаче, којима се нисам надао. Кад сам, пун наде и љубавне узбуде, отишао други дан у посластичарницу, препоручи ми он, да једем шаумролне. Ја то и учиним, поједем два комада, а оне су, замислите, биле напуњене сапуницом, а ја сам то тек сутрадан приметио. Кад сам ја то појео, рече ми он, без икаква устручавања и сасвим безобзирно и слободно, да он истина воли своје редовне муштерије, али ја да му се нисам више усудио доћи, стрпа ми моје изгужвано писмо за врат и у правом смислу речи изјури ме из посластичарнице на сокак.

Позоришна игра моје љубави била је дакле, као што видите, на овако трагичан начин завршена и завеса је била спуштена. Моје очајање и моја жалост не може се речима исказати. Носио сам од жалости црно одело, црн вео на шеширу, и своје кошуље сам дао обојадисати црно и пио сам само црно пиво.

Био сам се тврдо решио, да се сам убијем. Већ сам био и купио штрањгу, да се обесим, и револвер, да се убијем. Једнога дана упутио сам се био и каналу, да скочим у њега те да учиним крај својем суморном животу, али сам се морао вратити, јер је било хладно време па сам се бојао, да ћу добити инфлуенцу. Нож сам такођер већ био држао у руци, да га забодем у срце и учиним крај своме суморном животу, али сам опазио, да је нож веома оштар, те се решим, да нађем тупљи. Најпосле сам покушао и револвером. Већ сам га био наперио себи у срце и после неколико тренутака ужасне борбе ја га и одапнем, — али сам пре тога ради сваке сигурности био извадио из њега — куглу.

Као што се види, дакле, ја сам покушавао, да извршим самоубиство више пута, само ми то није полазило за руком. Видећи, дакле, да не иде, и да ми је Усуд доделио још један комад живота, решим се, да се за овај мах не убијем, него одгодим самоубиство на неизвесно време, а до тог неизвесног времена ћу наћи себи какво занимање, које ће ме мало разонодити и учинити, да колико толико заборавим на своју љубав.

Међутим се већ било рашчуло, да ја имам тврду намеру, да се скоро убијем, и после неког времена већ су ме многи држали за покојног. Један мој пријатељ, уредник политичких новина, био је и објавио званично моју смрт и написао у својем листу некролог, који сам ја једног јутра у кавани прочитао. Он је говорио о мени врло ласкаво, рекао је, како народ губи у мени одлична песника и писца и како је огромна штета, што сам умро тим више, јер сам баш у последње време већ имао у памети израђен велик друштвени роман у четрдесет глава, само га још нисам био ставио на артију. Ја сам на ово почео да лупам главу, не бих ли се сетио тог друштвеног романа, који губи књижевност мојом смрћу, али нисам ничега могао да се сетим, него наставим читање својег некролога, у којем је уредник и даље ређао моје заслуге и писао уопште о мени тако ласкаво, да сам почео сам себи да импонирам. Видео сам из његова некролога, да сам ја један красан човек и да је доиста огромна штета, што сам званично умро. Незванично сам, међутим, као што је познато, ја још једнако био жив и здрав. И сад је настала за мене опет једна незгода. Ако пустим, да остане о мени мишљење, да сам умро, не ће више нико о мени водити рачуна, моји рођаци не ће ми оставити у тестаменту ни пребијене паре; ако се појавим гдегод у друштву, сви ће ме држати за вампира и бегаће од мене, као ђаво од крста. Ако пак објавим, да је била забуна и да ја нисам умро, онда морам, да не бих покварио свој углед, који ми је уредник у некрологу подигао, бацити на артију друштвени роман у четрдесет глава. Међутим мени није ни поред најбоље воље ни једна глава могла да падне на памет.

Одем, у овој незгоди, уреднику, да се с њиме посаветујем. Овај се изненади и запрепасти, кад ме спази.

— Ама, зар ти ниси умро, човече?

— Нисам.

— То не може бити!

— Ето га сад! Ја ти велим да је мени сасвим добро познато, да нисам умро, него да сам жив.

— Ама, јеси ли ти сасвим сигуран, да си жив?

Ја се почнем пипати и, видећи, да је све на свом месту, одговорим сигурним гласом:

— Слушај, ја сам сасвим сигуран, да сам жив. Него, дошао сам да се с тобом посаветујем. Питање је, наиме, да ли да ја останем званично мртав или да објавим у новинама моје званично воскресеније. И онда, молио бих те још нешто. Наћи ми какво занимање, које ће учинити, да заборавим на своју љубав.

Уредник ми одговори:

— Слушај. За оно прво саветујем ти, да останеш званично мртав. Тако ћеш бити миран и од порције и од ексекуције, од проводациница и разних других непријатности. А за ово друго саветујем ти, да издаш један — календар. Ту ћеш имати и забаве и разоноде, али и једа и кубуре, и љубав ће бити сасвим искорењена из твог срца.

— Календар да издам? Али, молим те, како ћу сада да издам календар, кад је већ април месец?

Уредник се мало промисли, па рече:

— Слушај, издај шаљив календар. Он може изићи и априла месеца, то ће се узети као добар виц. А после, код шаљивог календара уштедиш и коректуру.

— Како, молим те? Зар се шаљив календар не мора кориговати?

— Не мора се. Све штампарске погрешке могу остати. И оне крупније. Рецимо, слагач се забуни па метне да Божић пада, на пример, петнаестог августа. Или, рецимо, метне св. Илију двадесет трећег јануара. А св. Ђурђа баци чак у децембар. Публика се на све то мора одсмејати и схватити као згодан виц у шаљивом календару.

Мени се ова ствар допала. Имаћу забаве и разоноде, једа и кубуре, па ћу тако сигурно заборавити на љубав.

(Свршиће се).

же свако односно своје личности приговоре поднети. Осим тога сваки, који је уврштен у списак, *има права приговоре учинити, ако примети, да је когод уврштен у исти списак а нема права на то, или ако је когод изостављен.*

Приговор има се *писмено* поднети и један приговор може се на више особа односити. *Приговор се може уложити од 5. до 15. маја* тек. год. (по р. к.) а после овог времена не ће се приговор ни од кога примити.

Предате приговоре може свако прочитати и од 15. до 26. маја тек. год. (по р. к.) сваки онај, који по изборном закону има права приговор уложити, може на исте своје примедбе учинити. Свака примедба има се посебно писмено предати. Приговори и примедбе на приговоре имају се на средишњи одбор упутити и нужним исправама снабдевени бележничком звању предати, где ће исте у горе назначеном времену један у ту сврху изаслати магистратски чиновник примати».

Упозоравамо Србе Новосађане на ову важну објаву и позивамо свакога, ко има права да буде бирач, нека *рекламира* своје бирачко право, ако је изостављен из бирачке листе.

А то исто треба да раде и сви Срби по осталим местима.

— **Главна скупштина »Добротвора«** као задруге у Новом Саду одржана је трећи дан Ускрса пре подне. Леп број чланова беше се искупио и узео једнодушно на знање извештаје управине, нашав све у најбољем реду. Корисна ова и лепа установа показује све већи напредак, особито откако се претворила у задругу, па јој не могу сметати којекакве зађевице. Леп резултат од ове године мора омилити ову задругу, зато је желети, да се *што више чланова* у овој заједници нађе. Уписујте се, Срби, да начинимо српски Грешем! —ћ.

— **† Ђока Натарош.** Из Панчева добијамо ову тужну вест: Ноћас у 1 сат после поноћи од среде на четвртак (13.|26. априла и 14.|27.) испустио је своју племениту душу један од ретких родољуба, ретких људи: Ђока Натарош, поседник у Ботошу код Бечкерека, који се пре три године у Панчево преселио, да ту са својом верном сапутницом у животу проведе последње дане у близини јединице своје а код гроба друге му кћери. Покојник је од малена био остављен самом себи, те је брзо зрео био и својом снагом и умом кроз свет овај пролазио; стекавши на тај начин искуства, из ничега је стекао приличан иметак. Борећи се за своје издржавање никада није заборављао, да је и син свога народа, којему је дужан сваки да допринесе, колико који може. У добу највећег омладинског покрета и одушевљења за напредак и егзистенцију свога народа, није ни покојник могао остати у страни, но је у првим редовима бораца био, те је приликом првог, знаменитог Политовог избора и он јака учешћа имао, проносећи на својим колима бираче из места, њих соколио и одушевљавао за народну ствар; не би било те силе, која би га могла одвратити од учешћа у народном послу. Као одушевљен Милетићевац увек је и речма и делом засведочавао своју жарку љубав према своме народу. Није жалио ни труда а ни материјалних жртава, само да народна ствар успе. Као човек беше редак карактер, поштен, ваљан а са сваким лепо, стекао је у Ботошу великог поштовања, да је изабран био за кнеза и за председника тамошње српске правосл. црквене опћине. Обе ове дужности вршио је најсавесније, чувајући интересе и једне и друге опћине. То време његова кнежевања и председниковања дуго ће се још са хвалом и признањем спомињати, јер он беше тачан и према свакоме правичан, а потиштенима прави пријатељ. Све до смрти своје беше веран присталица српске слободоумне странке и претплатник »Браников«. И приликом најновијега Политова избора имао је учешћа, пишући својим познаницима и пријатељима, да учине и као Срби и као људи све и сва, како би дична старина победио; а јако га је заболео неуспех. Несретну нашу неслогу жалио је из све душе своје. Покојник је у животу своме претрпео и тешке ударе, сахранивши ћерку Љубицу у најлепшим девојачким годинама, а затим сина Милана, учитеља у Ботошу, и сина Душана. За њиме плачу сем осталих сродника и пријатеља верна му љуба Христина, синови: Бранко, Светозар, Миша и Светислав, учитељ у Долову, и ћерка Катица, удата за Душана Томића, умировљеног учитеља панчевачког, и унучад, затим једини му брат Јоца, вел. поседник у Београду. Умро је у 75. години живота. Тело ће му бити сахрањено у овдашњем срп. прав. гробљу у петак 28. априла. Покој му души, а мир уморном му телу! Слава дичном родољубу! —*ш*—

— **Конгрес трговачких омладина у Београду.** Други дан Ускрса одржан је у Београду први конгрес трговачких и трговачко-занатлијских омладина из Србије и осталог Српства. На овом конгресу је било заступљено много организација српске трговачке омладине из разних крајева српских. Новосадску Трговачку Омладину заступао је на том конгресу г. *Паја Ст. Јаковљевић*, председник њен, који је на овом конгресу одликован избором у председништво. Све тачке дневнога реда расправљане су мирно и стручно те је решено, да се у првом реду *школом*, једнообразном наставом васпита трговачка омладина. Прочитан је програм за четири разреда и две године вишег течаја. Београдска Трговачка Омладина издаће учбенике, којима ће се служити све трговачке омладине у Српству. У Србији држаће се ове трговачке школе празником, а ван Србије вечером. Идући конгрес одржаће се у Београду други дан Духова 1914. г.

Београђани су врло срдачно дочекали омладинце. У вече беше у великој дворници „код Коларца" приређен за 300 особа банкет, који су посетили: председник београдске општине г. Љуба *Давидовић* и многи виђени београдски трговци. Прва здравица је пала од предсадника конгреса г. Мих. *Поповића* у здравље краља; другу је здравицу држао гостима г. Тома *Михаиловић*, београдски трговац, а за овима држали су здравице г. *Тодоровић*, трговац из Сомбора, г. *Бабић*, трговац из Сарајева, г. *Кушаковић*, апотгекар из Врање и други.

— **Доситејева улица у Чакову.** Чаковско општинско веће решило је, да се улица, у којој лежи ккућа, где се родио велики Доситеј, назовве: *Улица Доситеја Обрадовића.* Чаковски ссрпски православни парох г. Милош *Милаошев* заслужује нарочиту хвалу, што је ту идеју покренуо, па се и заузео, да се и изведе. Уз њега исту хвалу заслужују и остали Срби Чаковци, који су са своје стране придонели, да се ода пошта сенимима њихова славног земљака.

Новости саа стране.

— **Атентат на енглеског поткoнзула у Софији.** Једним берлинским новинама јављају из Софије: СОвдашњи енглески поткoнзул *Харди* изјашшио је јуче у шетњу изван града. Недалекко од пијонирске касарне сусрео је једна кола, из којих је на поткoнзула пало више револверских метака, од којих није ипак ниједан погодио. Конзул је подбо коња и брзо одјашио даље. Касније је повшло за руком пронаћи једнога од атентаттора. Атентатору је 20 година.

Место 40.000 Круна 3000.

— Главни згодитак ббанкарнице Гедике.

— Измамљена срећка. —

Mundus vult decipi, ergo decipiatur.

Стару сентенцију римског филозофа пре неколико је дана у Будимпешти двоструко потврдила једна казнена афера. Случај је кратак. Човек је бацио свој новац у лутрију па је — волели бисмо рећи: у пркос тому — добио, али су од њега измамили срећку, није добио главни згодитак те је тако изгубио. Изгубио је двоструко, изгубио је и онда, кад је свој новац поверио игри „среће".

Чудновато је или можда је баш карактеристично за мађарске прилике, да држава преко банкарница може народу да дере кожу с леђа. На правним факултетима свију свеучилишта на свету руше кандидата, ако не зна, да је лутрија неморална злоупотреба народне лаковерности, и у Угарској исто то истерују по свеучилиштима и академијама, но за то ипак трпе то, па шта више — вели овим поводом »Алкотмањ« — сама држава штети грађанство слабих ребара али лакомо.

А банкарнице, главни и споредни и бог зна какви још други продавци срећака класне лутрије још повећавају народну јагму за новцем, јер што се народ већма стане јагмити за новцем, који се не тече радом и знојем, тим је већа њихова берба, тим више срећака могу продати уз велику асну. Па поред тога ипак понајвише добија банкарница, јер највише срећака банкарница задржи за себе те према томе највише згодитака стрпа банкарница у своју Вертхајмку. То после у објави гласи овако:

!!! *Најсрећнија је наша банкарница* !!!

!! *Добити се може само код нас* !!

! *Окушајте срећу* !

Обратите се на нас! Цела срећка толико и толико, пола срећке толико и толико и т. д.

Код нас се добило највише згодитака.

То наиме јавља свако, ко продаје срећке класне лутрије, па чак и онај, који иде редом по каванама са десет и двадесет срећака . . . . лажних.

1,000 000 круна добила је срећка 58.677.

400.000 круна добила је срећка 101.325.

И тако даље.

То се већ не тиче никога, што од тог милијона или од тих четири стотине хиљада круна банкарничини поручиоци нису добили ништа, јер тај згодитак је добила банкарница, а не поручиоци,

Отуда онда и бива, да, иако банкарнице објављују, да се код њих добило толико и толико згодитака, ипак се у Угарској нађе мало света, који би могао за себе рећи, да је „сретни" власник кога главног згодитка.

Публика је дакле и онда насела, кад наручи срећку, јер се вероватност згодитка смежура на најнижу меру а на купчеву штету.

Велика већина банкарница међу тим зида и даље на тлу неморалности, које је дала држава, те још уз неморалност додаје и најпрепреденије варанције. Не спада на пример међу последње она варанција, која се извршава помоћу дуванских трафика, које су иначе потпуно невине. Кад наиме ко добије срећком, коју је купио у трафици, може трчати од Понција до Пилата, док му исплате згодитак, а то је онда понајвише управо доста за то, да се плати одветник, који утужи целу ствар. Јер трафика не исплаћује згодитак, него купца упућује на ону банкарницу, од које је трафика добила срећку. Банкарница ју је опет добила од једне филијале, те онамо упућује купца. Филијала од посредника, а овај од главног продавца. После недеља оде купац до главног продавца, а овај сад тражи најбесмисленије легитимације. Јер је главна ствар идентичност особе. Но, а кад се та постигне, онда треба доказати, да та особа има права на згодитак. Т. ј. мора доказати, да је она власница срећке и да ју је она купила. А кад све то докаже, онда се изађе с тим на среду, да »није наш завод надлежан на исплату«. »Срећном« добиваоцу наравно онда већ додија та озија, те се упути правце до управе класној лутрији. Но ни онде не види новаца, јер га оданде опет упуте натраг банкарници.

Онда почне парница.

Недавни случај доказује, како је залудна сва хајка за новцем и у какве чудновате положаје увлачи човека тежња за добитком.

Корнелије *Вандерлихт*, технички цртач из Лугоша, није већ могао да поднесе свој положај са мршавом платом па се стао надметати о главни згодитак. Већ се био замислио у удобан живот, кад је од банкарнице Гедике купио осмину срећке бр. 33.378. Пет пута се вукло и пет пута му је срећа окренула леђа, но он је и за шесту класу уплатио улог. 9. априла п. р. о. г. послао је новац, колико припада за срећку, а 13. је добио новац натраг. Мислио је, да се задоцнио, јер је већ 12. било вучење. Није се много баш ни једио, као вели:

— И онако не би био добио!

Но веома се изненадио, кад га 15. априла п. р. походише два лепо очешљана господина.

— Господине, Ви сте срећан човек. Ваша срећка је добила 4000 круна. Ми смо дошли, да искупимо срећку. Кад се одбије пореза за згодитак добијете равно 3000 круна.

Вандерлихт је у својој радости све цупкао ногама, а она му двојица исплатише 3000 круна, узеше срећку па одоше.

Како га је била занела радост, тек је сутрадан Вандерлихт загледао у списак згодитака. Пет пута је разрогачио очи на један број. Можда се ипак вара? Можда не види добро? Али богме онде стоји, да је главни згодитак добила срећка број 33.378, *његова* срећка.

— Преварише ме!

То дрекне, па одјури до најближег одветника. Овај одмах пријави суду банкарницу Гедике и она два непозната званичника.

И будимпештанска полиција је покренула поступак против банкарнице Гедике. На главној капетанији су преслушани управници те банкарнице, Херман *Бах* и Симеон *Фишер*. Трагањем руководи полицијски капетан Фрања *Штефковић*. Она два чиновника банкарнице Гедике, што су били у Лугошу, измамили су од Вандерлихта писмену изјаву, да *је тим престао сваки његов захтев према банкарници, шта више узели су од њега сва писма фирме, па и два пошшанска рецециса, која сведоче, да је он у своје време послао новац у Будимпешту*, па се онда вратили у Будимпешту.

То је ето историја оштећеног човека, који је — извукао лутрију.

СРПСКЕ И СЛОВЕНСКЕ ВЕСТИ.

— **Стеријини »Хајдуци« у Америци.** Српски Соко у Синсинатију у држави Охају у Северној Америци приредио је на Лазареву Суботу ове године забаву с игранком и с дилетантским приказом у корист црквено-школској и соколској благајни. На тој су забави приказани били »Хајдуци« Јована Стеријина Поповића. Редитељ приказа био је Рада *Илијин*, а приказивачи су били све сами Срби и то: Милан *Глишић* (арамбаша Милета), Сава *Мијатов* (арамбаша Обрад), Радивој *Глишић*, Стева *Станков*, Милош *Бошњак*, Мика *Путезин*, Милан *Мрвичин* (Иван), Сава *Лазаров*, Чеда *Терзин*, Петар *Аћимов*, Мита *Карабаш*, Сава *Микин*, Алекса *Берар* и Катица *Лазарова* (Зелида).

— **Споменик Валтазару Богишићу.** На Цетињу је образован одбор за прикупљање прилога за подизање споменика дру Валтазару *Богишићу*. Тај одбор ће прикупљени новац дати одбору из Цавтата, који је образован још 1909. године.

НОВИЈЕ.

Беч, 14. априла. Министар правде *Секељ* стигао је овамо и подуже се је саветовао с министром председником грофом Куеном-Хедерваријем. Преговори о новом војном казненом поступнику при крају су. Данас ће се спремити текст погодбе.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »Браника«.

После отказане краљевске посете.

Београд, 15. априла. Одгода посете краља Петра цару и краљу Фрањи Јосифу изазива задовољство,

јер ће тиме обостраног нерасположења у јавном мњењу ускоро нестати.

Краљево здравље.

Беч, 15. априла. Цар и краљ је потпуно здрав, али се мора чувати. Зато не ће владар примити овогодишњу пролетњу војничку параду на Шмелцу, него престолонаследник.

РАЗНО.

— **Индијско благо.** Приликом енглеских крунидбених светковина веома ће занимљиве бити церемоније, које ће се одржати у Делхију. Показаће се баснословно скупоцене, историјски знамените драгуље индијске. Пре свега ће се моћи видети алем Koh-i-noor, који ће бити као неки вођа у збирци драгога камења, којој нема равне на целом свету. У поседу најстаријег војводе-владара у Индији, хајдерабадског низама, је т.-зв. низамов алем од 277 карата а то је само један део големог алема, који је постојао некад. У поседу истог низама је и велики алем Викторија од 180 карата; за тај је алем у своје време платио десет милијона круна. Бародски геквер има три славна дијаманта: Јужну Звезду, Акбар и Евгенију. Први је тежак 125 карата и то је најчистији бразилијански дијаманат; пошто је био отесан, дошао је за два милијона круна у руке данашњем поседнику. Евгенија, ма да је тежак само 51 карат, веома много вреди, јер је ванредно леп. Као што му већ име каже, некад је био у поседу француске расцарице Евгеније. Патијалски махараџа је власник чувеног Санси-алема. Некад је тај алем био својина Карла Смелог а после португалскога краља Емануела, за тим краља Јакова II., који је године 1680., кад је побегао, и тај алем собом понео. Касније је постао својина Луја XIV., па Луја XV., па Наполеона I., и најпосле је преко војводе Демидова доспео до махараџе. Већ споменути Koh-i noor био је од искона својина великог могула. После сипојског устанка доспео је у Енглеску, па су га онде по налогу Викторијина мужа војводе Алберта отесали. Онда се камен са 186 карата редуцирао на 106 карата. Као што тврди неки француски драгуљар Торније, Koh-i-noor је још у XVII. веку био тежак 707 карата и онда је имао облик пресечена јајета. Повесницу тога алема покрива тајна; толико стоји, да га је слепи Рањит Синг често метао у своју очну дупљу. Тај алем је у Индији још једнако символ царства те ће по веровању Индијанаца енглески краљ Ђорђе V. постати цар Индије тек онда, кад тај алем буде његов. Стручњаци ће се дивити рубину Аженкуру, који краси средину енглеске круне, као и сафиру, који је кардинал од Јорка набавио за то, да се њим украси горњи део енглеске круне, а тај алем има своју повесницу од девет стотина година. Уз то скупоцено драго камење пристају достојно и они дијаманти, што су нађени у Јужној Африци а још немају ни своје прошлости ни своје повеснице.

Трговина и промет.

Новосадска пијаца.

15. априла 1911.

Пшеница нова	К	11·65—·—
Пшеница стара	„	10·60—·—
Зоб	„	9· —·—
Јечам	„	7·50—·—
Нови кукуруз окрњен	„	5·80— 6· —
Лањик	„	11·—
Мувар	„	7·—
Пасуљ	„	9·—

Све од 50 кила.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	К	60—70
Свињи тешки по кили	1 К	00—·30
средњи „ „	1 „	00—·20
„ лаки „	1 „	00—16
„ мршави пар 100—200	„	
Теоци по кили	1 „	00—10
Јагњци по кили	„	80—90
Овци по пару	„	
Кљукане гуске по кили	1 „	—30
Јаја 6 комада	„	—40

Србине,

не испуштај земљу из шака,

јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмеран народни губитак сигурна и неизбежива народна пропаст, највеће српско народно издајство!

---

†

Своме никада непрежаљеном сиву

ПАВЛУ Н. ЛАТИНЧИЋУ
правнику

даваћу

годишњи парастос

у недељу 17. (30.) априла о. г. у овдашњој св. успенској цркви у 11 сахата пре подне.

У Новом Саду, 15. (28.) априла 1911. 224 1-1

Ожалошћена мати:

Милица удова **Латинчићка**

у име остале родбине.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

Бр. 391. ex 1911.

Оглас.

У недељу **24. априла (7. маја)** у 2 сата по подне одржаће се поновна лицитација за издавање под закуп ливада и пашњака манастира *Бездина*.

Лицитација ће се обавити у ман. Бездину.

У Карловцима, 14. (27.) априла 1911. год.

НАДЗОРНИШТВО
срп. прав. нар. црк. добара
у Карловцима.

227 1-3

ПОЗИВ

НА

V. РЕДОВНУ

ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СЛАНОГ КУПАТИЛА Д. Д.

У СТ. СЛАНКАМЕНУ

која ће се обдржавати у недељу 1. (14.) маја 1911. у Ст. Сланкамену у 11 сати пре подне у друштвеним просторијама.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управе о раду друштвеном.
2. Извештај надзорног одбора.
3. Давање апсолуторије управи и надзорном одбору.
4. Одређење делимка.
5. Избор 1 члана управе.
6. Избор 3 члана у надзорни одбор.
7. Избор 2 члана за потпис записника.

УПРАВА.

Деоничари, који у главној скупштини учествовати желе, имају своје деонице 8 дана пре главне скупштине код друштвене благајне депоновати.

V. ЗАКЉУЧНИ РАЧУН „СЛАНОГ КУПАТИЛА Д. Д. У СТ. СЛАНКАМЕНУ“ ЗА ГОД. 1910.

Дугује — **Рачун изравнања на дан 31. децембра 1910.** — Потражује

Актива	К	п	Пасива	К	п
Готовина	197	82	Деоничка главница	85000	—
Јамчевина за телефон	20	—	Резервни фонд	160	—
Друштвене зграде	92770	36	Дуг Штед. у Ст. Пазови	77500	—
Машинерије и водовод	54183	28	Неподигнут делимак	111	—
Намештај	20546	64	Причува умањене вредности творничких справа и намештаја	11427	75
Откуп старог купатила и куп земљишта	6480	65			
	174198	75		174198	75

Дугује — **Рачун губитка и добитка на дан 31. децембра 1910.** — Потражује

Расход	К	п	Приход	К	п
Плата машинисти	720	—	Приход од купатила	12250	—
Државни порез	13	70			
Општински намет	348	16			
Угаљ	2517	23			
Надничари	1270	—			
Трошак	6619	36			
Причува умањене вред. и твор. спр. и намештаја	761	55			
	12250	—		12250	—

Н. Петровић с. р. управитељ. — У Ст. Пазови, 31. децембра 1910. — Јован Вучковић с. р. књиговођа.

Са главним и споредним књигама сравњено и у реду нађено.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Ј. П. Љубиша с. р. — Светозар Дујановић с. р. — Душан Натошевић с. р.

Књижевни оглас.

Нова књига

Беседе дра Михаила Полита Десанчића

Ш. део, прва књига, изашла је из штампе и разашиље се претплатницима и књижарима. Цена је **4** круне, а поштарина 30 фил. Наруџбине уз готов новац шаљу се на штампарију деоничарског друштва „Браника“ у Новом Саду. У тој новој књизи садржани су они важни говори против Апоњијевога школскога закона, и против железничке прагматике у Хрватској. — Садржани су у тој књизи и некролози Светозару Милетићу и Змају Јовановићу. Та књига садржава преко **22** табака велике осмине, са **340** страна. Пријатељи се умољавају да ову књигу што више распростиру. Уједно јављамо да је од друге књиге Ш. дела Беседа већ наштампано **11** табака. У тој другој књизи садржане су беседе од године 1908. до 1910. Садржана је знаменита Фридјунгова парница, изборна борба у години 1910., па опис и беседа при светковинама у Црној Гори, помен Миши Димитријевићу и некролог Лази Костићу.

Уједно се даје на знање, да се **II. део** Политових беседа, који је изишао године 1899. још може добити уз обаљену цену од **2** круне. Та књига садржава **20** табака велике осмине са **320** страна. Садржава беседе од године 1883. до 1898. Међу овима на сабору угарском године 1883., на народно-црквеним саборима године 1892. и године 1897., на митрополијском збору године 1894., народносном конгресу године 1895., беседу у „Матици“ у помен Рачком, кандидационе беседу у Белој Цркви и т. д.

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браника«. — Штампарија деоничарског друштва »Браника«.